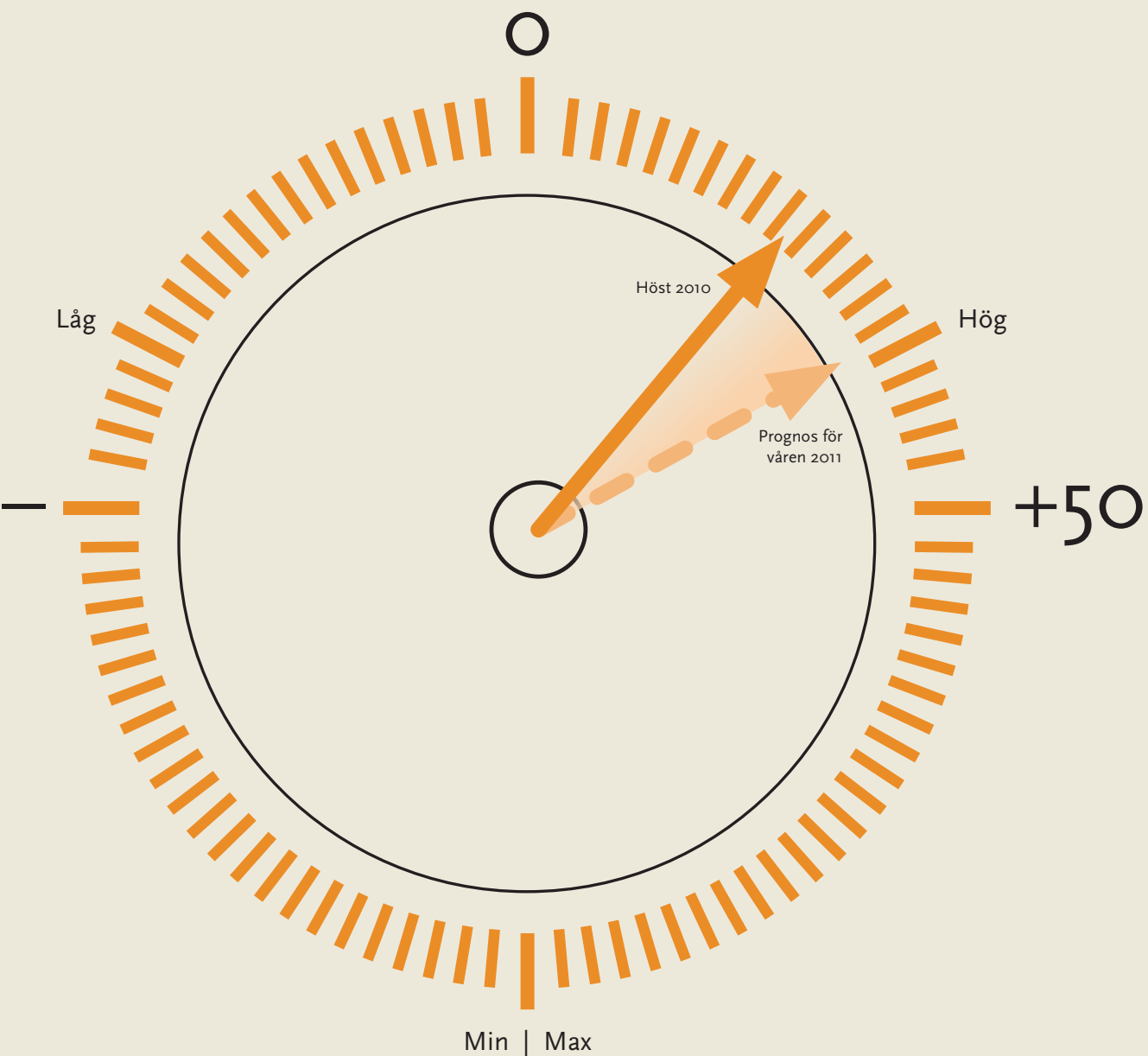

Hösten 2010

Norrandsfondens Konjunkturbarometer

Topplån för företag™

NORRLANDS
FONDEN

Innehåll

Förord	1
Sammanfattning	2
Branschanalyser	
Tillverkningsindustri	4
Massa- och pappersindustri	5
Verkstadsindustri	6
Trävaruindustri	7
Byggnadsindustri	8
Industrinvesteringar	8
Uppdragsverksamhet	9
IT-verksamhet	9
Detaljhandel	10
Turism	10
Exporten i Norrland	11
Länsöversikter	
Gävleborgs län	12
Västernorrlands län	13
Jämtlands län	14
Västerbottens län	15
Norrbottnens län	16
Branschöversikt	17
Undersökningsmetodik	17

Intressenter

En årlig konjunkturbarometer för Norrland har genomförts sedan 1988. Ett uppehåll gjordes 1999. Den görs i dag av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Norrlandsfonden.

Projektansvarig

Britt Lindell, Norrlandsfonden

tfn 0920-24 42 64

britt.lindell@norrlandsfonden.se

Produktion

Bo Sandén, Statistiska centralbyrån

tfn 08-506 946 94, bo.sanden@scb.se

Fler exemplar av rapporten kan rekvireras direkt från någon av ovanstående kontaktpersoner. En pdf-fil kan hämtas hem från www.norrlandsfonden.se. OH-material med diagram från denna rapport kan beställas från SCB.

Om undersökningen

Konjunkturbarometern för Norrland bygger på en postenkät till ca 900 företag inom följande huvudbranscher: tillverkningsindustri, byggnadsindustri, detaljhandel, uppdragsverksamhet, IT-verksamhet samt turism. Undersökningen, som ger en totalbild för hela Norrland, har dessutom brutits ned på de 5 länen Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län.

Höstens mätningar – där svaren från företagen samlats in under andra halvan av september och oktober månad – avser utfall för första halvåret 2010, en nulägesbeskrivning för hösten i år och en prognos för första halvåret 2011.

En utförligare beskrivning av undersökningen finns under rubriken Undersökningsmetodik på sidan 17.

Konjunktoren i Norrland allt starkare

Det är glädjande att kunna presentera höstens konjunkturbarometer för Norrland där bilden av näringslivet är ljusare än på länge. Det ekonomiska klimatet har förbättrats kraftigt under det senaste året. Den konjunkturvägning som var utbredd över stora delar av Norrland förra hösten fick inte något riktigt fäste. Trots den svåraste ekonomiska krisen sedan trettioalet kunde vi undvika en riktig lågkonjunktur i regionen.

Vid den förra mätningen, mitt i konjunkturmörkret, gick det att förutspå att en vändning var på gång. Optimisterna om konjunkturutvecklingen bland företagen var då i stor övervikt över pessimisterna. Företagen har alltså än en gång visat prov på att kunna förutse i vilka banor ekonomin rör sig här uppe i Norr.

Ännu angenämare blir det när man tar del av företagens förväntningar och försöker blicka in i den närmaste framtiden. Konjunkturhimlen i Norr lyser där allt klarare. Den ökade osäkerhet om den globala ekonomin som tonat fram i olika bedömningar under hösten har tydligen inte påverkat de norrländska företagen. De räknar optimistiskt med att uppgången håller i sig åtminstone ett halvår till. Om prognoserna slår in kan många företag och hela branscher arbeta i en miljö som bär drag av högkonjunktur redan till våren.

Det Konjunkturindex som beräknas för att sammanfatta det ekonomiska läget i Norrland, baserat på företagens egna bedömningar och som kan anta värden mellan -100 och +100, står under hösten i +24. Det är en kraftig förbättring från det index på -20 som gällde förra hösten. Barometern har denna gång slagit om ovanligt snabbt, från en svag till en stark konjunktur på bara ett år.

Även om återhämtningen har varit stark i alla län har den regionala bilden ändrat utseende sedan förra hösten samtidigt som spridningen mellan länen fortfarande är stor. Allra starkast har återhämtningen varit där svackan var som djupast, dvs. i de sydligaste länen. Förbättringen har inte varit fullt lika stark högst upp i norr där läget hela tiden, även när krisen var som djupast, varit tillfredsställande.

Norrlandskonjunktoren toppas nu av Gävleborg med ett Konjunkturindex på +32, tätt följt av Jämtland med +29 och Västerbotten med +24. Först därefter kommer Norrbotten, som varit i ledande position de senaste åren, med index +20. Västernorrland med index +12 är det enda av norrlandsläna som ännu inte riktigt tagit sig över gränsen från en normal till en starkare konjunktur, som är satt till index +15.

Återhämtningen berör hela näringslivet, vilket medfört att spridningen mellan branscherna nu är betydligt mindre än förra hösten. Allra starkast är konjunktoren inom tjänstesektorn där datakonsulterna ligger i topp följt av detaljhandeln och uppdragsverksamheten. Här är lönsamheten stark samtidigt som flaskhalsar i verksamheten redan är besvärande för många företag. Även för industrin, som drabbades hårdast av efterfrågebortfallet under finanskrisen, är förbättringen kraftig. Massa- och pappersindustrin har redan slagit i produktionstaket. Men många industriföretag i andra branscher har fortfarande mycket förlorad mark att ta igen.

Mycket positivt är att också sysselsättningen i Norrland redan vänt uppåt, och det rejält. Sedan i våras har 45 procent av företagen ökat antalet anställda mot 15

procent som minskat sin personal. Den positiva trenden verkar också hålla i sig då företagens personalplaner pekar på en nästa lika stor ökning av sysselsättningen till våren.

Slutligen vill jag rikta ett speciellt tack till de företag som tagit sig tid att besvara vår enkät. Även denna gång har deltagandet i undersökningen varit högt. Svar har inkommit från 83 procent av de ca 900 företag som valts ut över hela Norrland för att ingå i undersökningen. Dessa får nu tillbaka sina uppgifter i form av branschstatistik och geografiska sammanställningar.

Lars-Olov Söderström

KRAFTIG FÖRBÄTTRING AV KONJUNKTUREN I NORRLAND

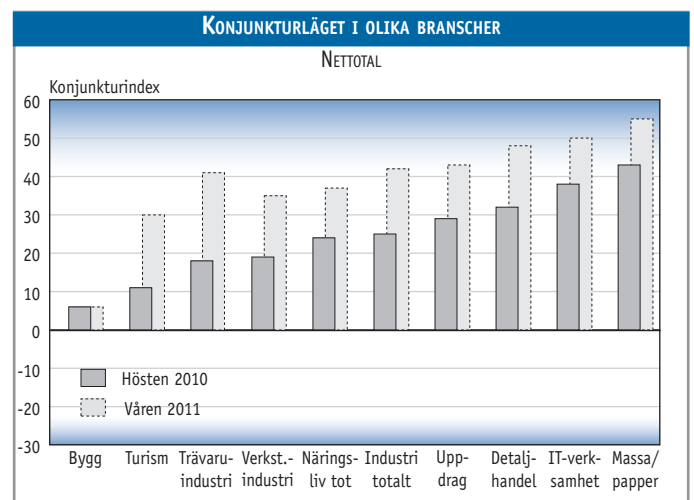
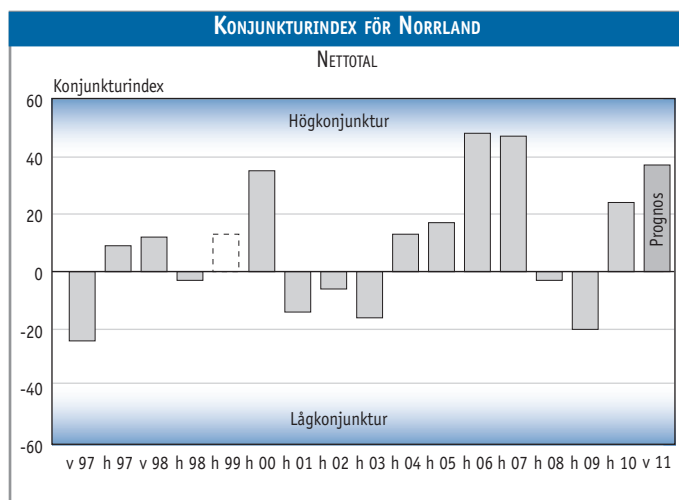
Konjunkturen i Norrland fortsätter att växla utseende snabbt. Sedan förra hösten har det ekonomiska klimatet i hela Norrland förbättrats kraftigt. Den starka högkonjunktur som hade brett ut sig över hela Norrland för tre år sedan övergick under 2008 och 2009 i en bred konjunkturedgång som drabbade industrin särskilt hårt. Men redan under hösten 2009 syntes det i företagens prognoser att en vändning var på gång. Optimismen har infriats med råge. Pendeln har svängt ovanligt snabbt denna gång, från en svag till en stark konjunktur på bara ett år. Allra starkast är läget för tjänstebanscher där svackan aldrig hann bli så djup. Där är lönsamheten redan bättre än normalt samtidigt som bristen på arbetskraft blir allt mer besvärande för många företag. Även industrin som drabbades särskilt hårt av efterfrågebortfallet i världshandeln har återhämtat sig påtagligt. Allra starkast är konjunkturen under hösten i Gävleborg. Optimismen hos företagen är obruten och det mesta talar för att konjunkturen i hela Norrland har förbättrats ytterligare till våren 2011. I den breda uppgången är det bara byggindustrin som räknar med en oförändrad konjunktur det närmaste halvåret.

Konjunkturindex för Norrland, som är företagens egna bedömningar av konjunkturläget och som teoretiskt kan anta värden mellan -100 och +100, visar under hösten ett värde på +24. Det indikerar en stark konjunktur mellan normal- och högkonjunktur. Gränserna för normalkonjunktur sätts schablonmässigt till index -15 och +15. Det innebär en kraftig förbättring från förra höstens index på -20. Företagens prognoser från förra hösten pekade på ett Konjunkturindex för våren i år på +1. Konjunkturen har förbättrats för samtliga län och branscher. Bäst är konjunkturen i Gävleborg med index +32 och sämst i Västernorrland med index +12. Bland

branscherna är konjunkturen allra starkast för massa- och pappersindustri, efter ett mycket snabbt omslag, med index +43, dvs. högkonjunktur där gränsen går vid +40. Även stål- och metallverk ligger vid gränsen för högkonjunktur, med index +39. För industrin i sin helhet har konjunkturindex på ett år gått från -38 till +25. Annars är läget, generellt, starkast för tjänstesektorn med index +40 för datakonsulterna, +32 för detaljhandeln och +29 för uppdragsverksamheten. Samtliga huvudbranscher utom byggindustrin räknar med en ytterligare påtaglig förbättring av konjunkturen det närmaste halvåret. Konjunkturindex för hela näringslivet är satt till +37 till våren.

Sysselsättningen har vänt upp påtagligt i hela Norrland. Sedan i våras har antalet anställda ökat ganska kraftigt, 45 procent av företagen har ökat antalet anställda det senaste halvåret mot 15 procent som minskat sin personal. Det är tre näringsgrenar, datakonsulter, uppdragsverksamheten och byggindustrin som främst bidragit till uppgången. Endast turistnäringen har minskat sin personal, marginellt. Under det närmaste halvåret ser uppgången ut att fortsätta i nästan samma höga takt. 38 procent av företagen planerar att utöka personalstyrkan mot 14 procent som räknar med en minskning.

IT-verksamheten har klarat sig bättre under krisen än många andra branscher och verkar redan vara på väg in i en ny högkonjunktur. Under andra halvåret i år ökar faktureringen kraftigt för både den industri- och tjänstebaserade delen av sektorn. Antalet anställda har ökat starkt sedan i våras, särskilt för datakonsulterna där också lönsamheten är betydligt bättre än normalt. Under de närmaste sex månaderna bedöms konjunkturen förbättras ytterligare för hela sektorn och datakonsulterna planerar för stora nyanställningar.

REGIONAL BRANSCHKONJUNKTUR TENDENS UNDER HÖSTEN 2010								BRANSCHKONJUNKTUREN I NORRLAND
	Gävle- borgs län	Väster- norrlands län	Jämt- lands län	Väster- bottens län	Norr- bottens län	Hela Norrrland	Hela Sverige	
Tillverkningsindustri, totalt	+	○	+	+	+	+	+	I Norrland har branschkonjunkturen förbättrats markant sedan hösten 2009. Samtliga undersökta branscher med något undantag har under hösten i år en starkare konjunktur än för ett år sedan. Störst är förbättringen för tillverkningsindustrin som för ett år sedan var i en lågkonjunktur med ett Konjunkturindex på -38. Nu är industrikonjunkturen stark, klart bättre än normalt, med ett index på +25. Förbättringen gäller i synnerhet för Gävleborgs och Västernorrlands län. Allra störst är förbättringen för massa- och pappersindustrin med högkonjunktur, med ett Konjunkturindex på +43. Även IT-verksamheten har genomgått en stor förbättring, där läget gått från att vara normalt förra hösten till högkonjunktur. För byggnadsindustrin däremot är förbättringen liten sedan förra hösten, allt inom ramen för en normalkonjunktur med index +6 mot index -5 för ett år sedan. Den regionala bilden är splittrad med en stark byggkonjunktur i Gävleborg och Jämtland och ett svagare läge i Norrbotten och Västernorrland.
• trävaruindustri	○	+	○	○	++	+	○	
• massa- och pappersindustri	++	+	○	○	○	++	+	
• verkstadsindustri	+	○	+	+	++	+	○	
Byggnadsindustri	+	-	+	○	-	○	+	
Industrinvesteringar	++	○	○	++	○	++	+	
Uppdragsverksamhet						+	+	
IT-verksamhet						++	+	
Detaljhandel	++	○	++	+	+	+	○	
Turism			+			○		

Detaljhandeln visar på en stark förbättring i hela Norrland sedan förra hösten. Endast 5 procent av handlarna anser att konjunkturen är dålig under hösten. I Gävleborg och Jämtland är läget högkonjunkturbetonat medan det i Västernorrland är mer normalt. Efter en rejäl ökning av försäljningsvolymen under våren i år stegras ökningstakten i försäljningen betydligt under andra halvåret. Optimismen består och detaljhandeln ser ut att gå mot en mycket stark vår i hela Norrland, möjligen är förväntningarna något lägre i Norrbotten.

Byggindustrin släpar fortfarande efter många branscher på konjunkturkurvan och verkar i ett normalt konjunkturläge under hösten. Men läget är splittrat över Norrland, från en ganska svag konjunktur i Västernorrland och Norrbotten till en stark konjunktur i Gävleborg och Jämtland. Efter en svag minskning av byggandet i Norrland under första halvåret har byggandet tagit ordentlig fart under andra halvåret. Det har lett till att sysselsättningen ökat starkt sedan i våras. Förbättringen tycks ändå inte vara början på någon kraftigare uppgång. Konjunkturen väntas vara kvar i ett normalläge till våren, orderingången och byggandet väntas bara öka måttligt under första halvåret 2011. Mest optimistisk inför våren är man i Norrbotten.

Uppdragsverksamheten redovisar en kraftigt ökad fakturering under andra halvåret i år. För att klara anstormningen av

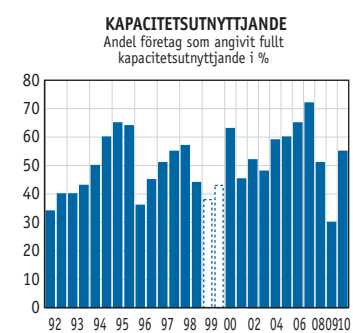
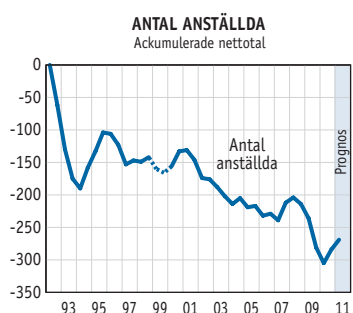
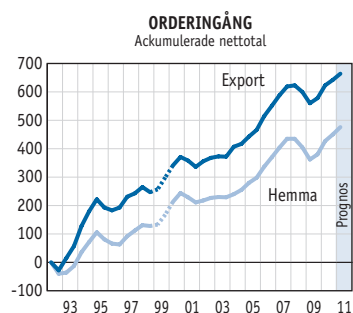
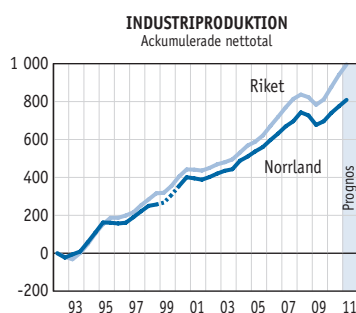
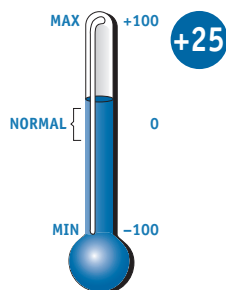
nya uppdrag har konsultfirmorna nyanställt i stor skala sedan i våras. Inför våren är optimismen stor, en ny högkonjunktur hägrar. Men de högt ställda planerna om ökad fakturering kan bli svåra att nå då mer än vart annat företag redan har brist på branschkompetent personal.

Tillverkningsindustrin upplever nu en stark återhämtning på bred front. Konjunkturen har förbättrats kraftigt sedan förra hösten då lågkonjunkturen var utbredd för industri över hela Norrland, förutom i Norrbotten. Nu är konjunkturen stark i större delen av Norrland utom i Västernorrland och Jämtland där den är mer normal. Massa- och pappersindustrin leder återhämtningen och har gått från låg- till högkonjunktur på ett år. Även för stål- och metallverken har förbättringen varit anmärkningsvärd, men däremot står trävaruindustrin kvar på ett i stort sett oförändrat, lite bättre än normalt, läge. Industrins orderstockar har byggts på påtagligt sedan i våras och företagen är nu ganska nöjda med orderböckernas storlek. Utsikterna inför våren är ljusa. Företagen väntar en ytterligare kraftig förbättring av konjunkturen och orderingången väntas fortsätta att öka och de flesta företag har ledig kapacitet att ta i bruk. Den påtagliga ökning som skett i sysselsättningen ser ut att fortsätta under vinterhalvåret, men allt fler verkstäder uppger nu brist på personal.

ÅTERHÄMTNING PÅ BRED FRONT

2010 har visat sig bli återhämtningens år med vissa delbranscher som på ett år har gått från låg- till högkonjunktur. Samtliga län uppvisar kraftiga omslag i industrikonjunkturen och tydligast har det varit i de hårdast prövade länen – Gävleborg och Västernorrland. Företagen har även börjat nyanställa i hygglig takt och till våren väntas återhämtningen fortsätta på bred front.

För 1999 saknas data för Norrland. Streckad linje markerar uppskattad trend.

Industrikonjunkturen i Norrland har stärkts rejält efter två svaga år där 2009 tycks ha varit botten. Konjunkturindex har gått från en lågkonjunktur med -38 till ett läge klart bättre än normalt, +25. Omslaget har varit genomgående såväl regionalt som branschmässigt. De mest omfattande omslagen har skett i Gävleborg och Västernorrland där industris index har stigit med 81 respektive 71 enheter. Dessa län var även de som upplevde den brantaste nedgången i fjol. Av branscherna är det massa- och pappers- samt maskinindustrin som har stått för de största återhämtningarna. Massa- och pappersindustrin har på ett år gått från en djup lågkonjunktur till en högkonjunktur. Maskinindustrin hade en ännu djupare botten och har bara nått upp i en normalkonjunktur. Trävaruindustrin sticker ut med ett oförändrat konjunkturindex sedan i fjol, orsaken är nedgången inom sågverken som upplevde en uppgång i fjol. En trolig orsak till den svajiga utvecklingen för sågverken är det internationellt svaga bostadsbyggandet.

Företagen nöjda med orderböckerna

Året inleddes mycket starkt och första halvåret överträffades prognoserna från förra hösten trots att företagen redan då såg att vändningen var på gång. Produktionen har ökat kraftigt även under inledningen av andra halvåret medan ökningen i efterfrågan från både export- och hemmamarknad har dämpats märkbart. Orderstocken har dock fyllts på ordentligt sedan i våras trots den kraftiga produktionsökningen. Sedan förra året har synen på stocken ljusnat avsevärt och

företagen är nu tillfredsställda med tjockleken på orderböckerna. Produktionsökningarna har inte heller hamnat på lager, jämfört med i våras är färdigvarulagren oförändrade och bedömningen är nu att dessa lager behöver byggas på något.

Företagen ser en stabil uppgång – de har inte bara upphört med neddragningarna utan även börjat nyanställa igen. Sedan i våras har 40 procent av företagen nyanställt mot 20 procent som har fortsatt att dra ner. Detta i kombination med produktionsökningen har lett till ett ökat kapacitetsutnyttjandet och 55 procent av företagen uppger att det går för fullt mot 30 procent i fjol. Det är framförallt inom massa- och pappers- samt stål- och metallindustrin där utnyttjandet har stigit kraftigt och nu börjar närma sig taket. Totalt sett är bristen på arbetskraft fortfarande liten, men ändå syns en tydlig ökning från förra hösten. Den främsta flaskhalsen är fortfarande efterfrågan men maskinkapaciteten börjar bli ett märkbart hinder – framförallt bland de större företagen.

Aktiviteten väntas fortsätta öka

Återhämtningen ser inte ut att vara över utan industriföretagen är optimistiska och ser en fortsatt kraftig konjunkturförbättring till våren. Nästan inga företag tror på en försämring medan drygt 40 procent ser en förbättring. Under första halvåret 2011 ser såväl produktion som efterfrågan ut att fortsätta öka i samma takt som under innevarande halvår och anställningarna väntas därmed kunna fortsätta att öka i måttlig takt.

KAPACITETSTAKET HAR NÅTTS

Konjunkturen för massa- och pappersindustrin har förbättrats snabbt det senaste året. Ordergång och produktion har stigit kraftigt och kapacitetsutnyttjandet har nått rekordnivåer. Utsikterna inför 2011 är fortsatt ljusa, men de planerade produktionsökningarna kan bli problematiska att genomföra på grund av det höga kapacitetsutnyttjandet.

Företagen inom massa- och pappersindustrin hade förra hösten en mycket besvärlig situation men uppvisade samtidigt en begynnande tro på att en återhämtning var på gång, efter den mycket djupa konjunktursvacka som branschen hade fallit ner i under 2008 och början av 2009. Det har nu visat sig att optimismen i hög grad var befogad. Ordergången steg i början av innevarande år mycket kraftigt, såväl på export- som hemmamarknaden, och den ökande efterfrågan medförde en mycket snabb höjning av produktionsnivån. Omkring nio företag av tio rapporterade högre ordergång och andelen som ökade produktionen var nästan lika stor. Både efterfrågan och produktion har fortsatt uppåt under hösten. Konjunkturindex, som förra hösten uppmättes till mycket låga -68, har stigit utomordentligt kraftigt och för hösten 2010 har det beräknats till +43. Detta är en exceptionellt snabb förbättring. I stället för att för ett år sedan ha varit den industribransch som hade det näst sämsta konjunkturläget så uppvisar hösten 2010 massa- och pappersindustrin den starkaste industrikonjunkturen i Norrland.

Personalminskning trots ökad produktion

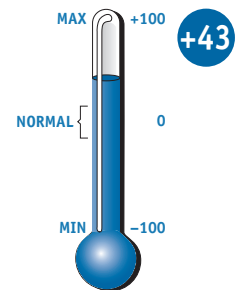
Orderstockarna har växt det senaste halvåret och orderstocksomdömena har blivit mycket mer positiva. I stort sett samtliga företag bedömer orderstockarna som lagom eller förhållandevis stora. Även färdigvarulagren bedöms mer positivt än tidigare och endast 15 procent av företagen tyckte att de var för stora i september. En konsekvens av den starka produktionsökningen som

kan bli besvärlig är däremot att branschen verkar ha slagit i kapacitetstaket. Hela 97 procent av företagen angav att de använde hela produktionskapaciteten i september, vilket till och med är aningen mer än vid den förra konjunkturtoppen under 2005. Det kan vidare noteras att den kraftiga produktionsökningen har kunnat genomföras utan att några nyanställningar har ägt rum. 40 procent av företagen har i stället angett att de dragit ner på personalen det senaste halvåret, vilket tyder på att det genomförts en hel del rationaliseringar.

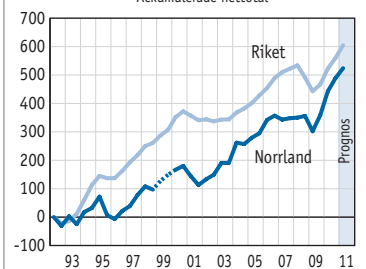
Fortsatt uppgång i lägre takt

Inför våren 2011 hyser företagen i massa- och pappersindustrin goda förhoppningar om en fortsatt positiv utveckling. 38 procent tror på en ytterligare förstärkning av konjunkturen, medan endast ett företag av tio räknar med en försämring. Ordergången väntas stiga, om än i måttlig takt. Hela 36 procent har angett att de planerar för högre produktion, medan resterande företag räknar med oförändrad produktionsnivå. Huruvida dessa ambitiösa planer avseende produktionsökningar kan genomföras återstår dock att se, mot bakgrund av det extremt höga kapacitetsutnyttjandet som råder i branschen. Hälften av företagen har också angett tillgången på maskiner och anläggningar som det främsta hindret för att expandera verksamheten. Det kan vidare noteras att företagen i branschen räknar med att genomföra produktionshöjningarna samtidigt som personalstyrkan fortsätter att minska. Omkring hälften av företagen planerar för att minska antalet anställda under det kommande halvåret.

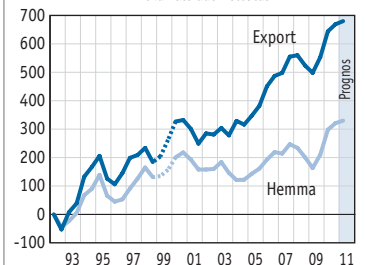
För 1999 saknas data för Norrland. Streckad linje markerar uppskattad trend.

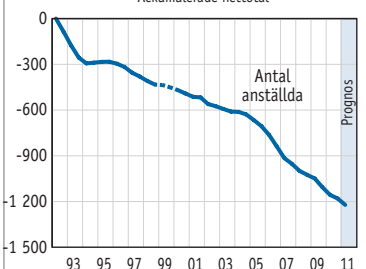
INDUSTRIPRODUKTION
Ackumulerade netttotal

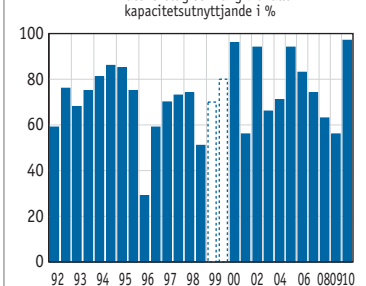
ORDERINGÅNG
Ackumulerade netttotal

ANTAL ANSTÄLLDA
Ackumulerade netttotal

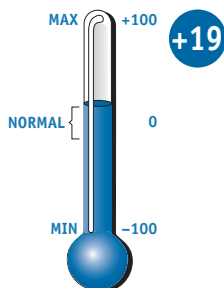
KAPACITETSUTNYTTJANDE
Andel företag som angivit fullt kapacitetsutnyttjande i %

VERKSTÄDERNA UPPE UR SVACKAN

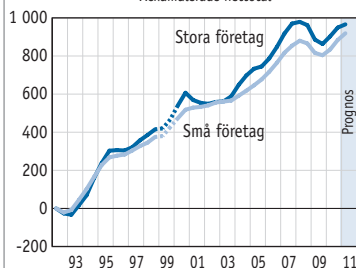
Verkstadsindustrin har haft en strapatsrik väg de senaste åren med en resa från hög- till lågkonjunktur. Nu pekar det uppåt på nytt och liksom i nedgången går det snabbare än väntat. Förutom produktion och efterfrågan tycks även nyanställningarna kommit igång på allvar. Prognosen till våren visar på fortsatt optimism, men den internationella efterfrågan är en osäkerhetsfaktor.

För 1999 saknas data för Norrland.
Streckad linje markerar uppskattad trend.

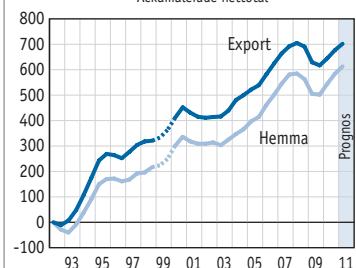
INDUSTRIPRODUKTION

Akkumulerade netttotal

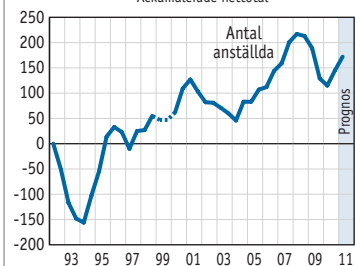
ORDERINGÅNG

Akkumulerade netttotal

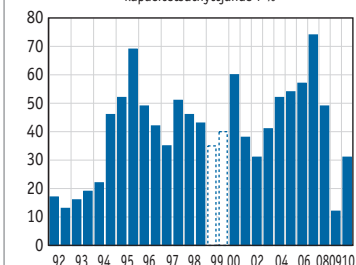
ANTAL ANSTÄLLDA

Akkumulerade netttotal

KAPACITETSUTNYTTJANDE

Andel företag som angivit fullt kapacitetsutnyttjande i %

Verkstadskonjunkturen i Norrland har några svängiga år bakom sig. Under åren 2007–2009 föll konjunkturindex från +65 till -58 i spåren av den internationella krisen. Det senaste året har dock vändningen gått snabbt. Fjolårets lågkonjunktur har nu vänts till ett läge bättre än normalt och konjunkturindex ligger på +19. Allra snabbast har vändningen skett bland de större företagen, där index har gått från -78 till +33 på ett år. Skillnaderna mellan länen är dock tydliga – i Västernorrland ligger index på +5 och i Norrbotten på +45 med övriga län spridda däremellan. Orsaken till att Norrbottens verkstadsindustri fortsätter att ligga bättre till än Västernorrlands kan troligen finnas i deras olika fördelning mellan metallvaruindustri och maskinindustri. Den hårt drabbade maskinindustrin väger betydligt tyngre i Västernorrland än i Norrbotten, vilket troligen har hållit tillbaka Västernorrlands verkstadsindustri.

Sysselsättningen vänder uppåt

Företagen såg en ljusning redan i fjol då konjunkturprognosen pekade på en kraftig förbättring till i våras. Under första halvåret i år steg såväl produktion som orderingsgång kraftigt och över förväntan. Utvecklingen har hållit i sig in på det andra halvåret och bedömningarna tyder på en fortsatt kraftig produktions- och efterfrågeökning. Orderstocken har byggts på i snabb takt sedan i våras trots att produktionen har ökat parallellt med efterfrågan. Företagen gör nu en klart ljusare bedömning av stocken, men den ses trots det

som något för liten. Fjolårets prognos för sysselsättningen indikerade att neddragningarna var på väg att stanna upp och sedan i våras har över hälften av företagen nyanställt mot en knapp fjärdedel som har fortsatt att dra ner på personalen.

Ett tydligt tecken på styrkan i efterfrågan är att färdigvarulagren nu bedöms som något för små, det vill säga att trots den kraftiga produktionsökningen börjar företagen få svårt att leverera i takt med efterfrågan. Produktionsnivån kan dock höjas ytterligare, för även om kapacitetsutnyttjandet har stigit klart så är det långt kvar till kapacitetstaket. Företagen uppger dessutom att detta är ett mindre problem för den fortsatta expansionen. Fortfarande är efterfrågeläget det främsta hindret även om det har avtagit markant sedan förra året. Bristen på arbetskraft har dock vuxit i betydelse, men är fortfarande även det ett begränsat hinder.

Uppgången väntas hålla i sig

Tillförsikten håller i sig och verkstadsföretagen tror på en fortsatt uppgång till våren. Efter storföretagens kraftiga återhämtning är det nu de mindre företagen som är mest optimistiska. Tillväxttakten för både produktionen och efterfrågan ser ut att dämpas under nästa halvår, men ökningen ser i båda fallen ut att bli kraftig trots det. Tillväxten verkar vara solid då företagen vågar räkna med fortsatta nyanställningar i rask takt fram till våren – drygt 42 procent planerar för rekryteringar mot 15 procent som väntas dra ner.

FORTSATT UPPGÅNG TILL VÅREN

Den konjunkturförbättring som tog fart under senare delen av förra året verkar kunna fortsätta. En viss försiktighet kan dock märkas, framför allt bland sågverken. Mindre företag är något mer optimistiska än storföretag. Hemmamarknaden drar upp efterfrågan mest för trävaruindustrin under 2011.

Situationen för trävaruindustrin förbättrades markant under senare delen av fjolåret efter den relativt kraftiga nedgång som skedde främst under 2008. Den kraftigaste nedgången noterades för sågverken som sedan också visade den starkaste återhämtningen. Företagen räknade förra hösten även med att läget skulle fortsätta att förbättras under 2010.

Detta var en förutsägelse som stämde väl med den utveckling som ägde rum första halvåret i år. Ordergång och produktion steg i god takt. Under innevarande höst har dock tecken visat sig på stagnation i efterfrågeökningen vilket gäller både export- och hemmamarknaden. Ett resultat av detta ser ut att bli förhållandevis måttliga produktionsökningar. Konjunkturindex för branschen har för hösten beräknats till +18, vilket är en oförändrad notering jämfört med ett år tidigare. Det indikerar en fortsatt god konjunktur. Det innebär också att försprånget i konjunkturuppgången jämfört med övriga delar av den norrländska industrin, som i fjol var mycket tydligt, nu har blivit utjämnat. För sågverken har konjunkturindex försvagats det senaste året och index har för innevarande höst beräknats till +11.

Viss ökning av personalen

Orderstocksomdömena har för totala trävaruindustrin varit ganska oförändrade det senaste året medan däremot lagersituationen nu bedöms som något mer ogynnsam än för ett år sedan. Nästan en fjärdedel av företagen ansåg att färdigvarulagren var för stora i september. Sysselsättningsläget har undergått en viss förbättring sedan i fjol – en tredjedel av

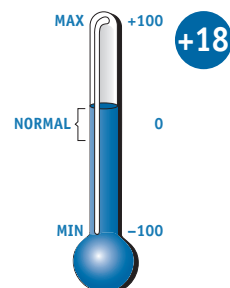
företagen i trävarubranschen har ökat antalet anställda det senaste halvåret. Kapacitetsutnyttjandet ökade marginellt från september i fjol till samma månad i år, då 48 procent av företagen i totala trävaruindustrin körde för fullt, medan motsvarande andel för sågverken var 56 procent. Det är fortfarande en bra bit kvar till noteringarna under 2006 och 2007 då kapacitetsutnyttjandet närmade sig 80 procent för totala trävaruindustrin.

Fortsatt god utveckling

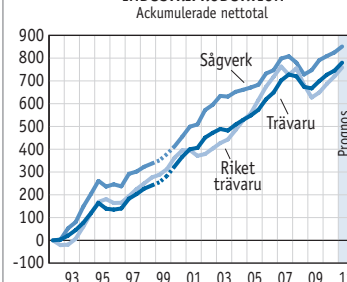
Optimismen inför konjunkturutvecklingen under det kommande halvåret är påtaglig bland företagen i trävaruindustrin. Mer än hälften räknar med att konjunkturläget kommer att förbättras ytterligare under våren vilket dock inte slagit igenom helt och hållet i bedömningen av ordergången där förhoppningarna är klart lägre ställda. Särskilt de större företagen med minst 100 anställda är försiktiga i sina spådomar och sågverken är betydligt mer återhållsamma än resten av trävaruindustrin. Bland sågverken har andelen som angett efterfrågeläget som största hinder för expansion av verksamheten faktiskt ökat sedan förra året, från 19 procent till 41 procent.

Hemmamarknaden tros utvecklas betydligt bättre än utlandet. 29 procent av totala trävaruindustrin räknar med högre exportefterfrågan medan 42 procent spår bättre ordergång från hemmamarknaden. Produktionsökningarna ser ut att fortsätta i oförminskad takt det kommande halvåret. Rationaliseringar möjliggör dock att expansionen kan genomföras utan några större personalökningar.

För 1999 saknas data för Norrland. Streckad linje markerar uppskattad trend.

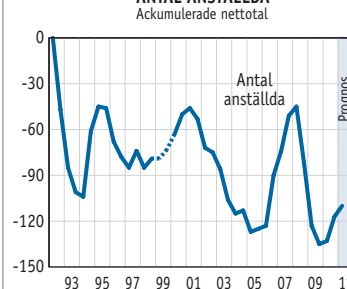
INDUSTRIPRODUKTION

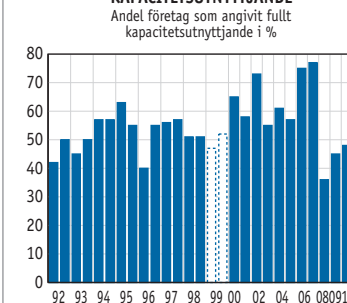
ORDERINGÅNG

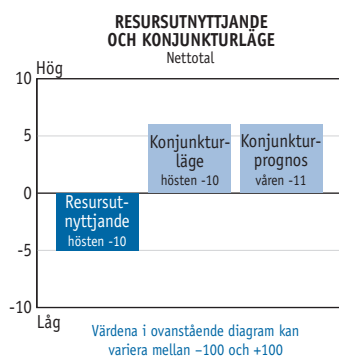
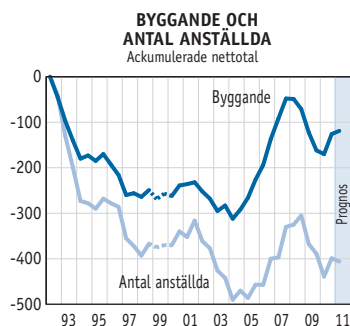
ANTAL ANSTÄLLDA

KAPACITETSUTNYTTJANDE

BEGRÄNSAD UPPGÅNG – MEN BÄTTRE ÄN VÄNTAT

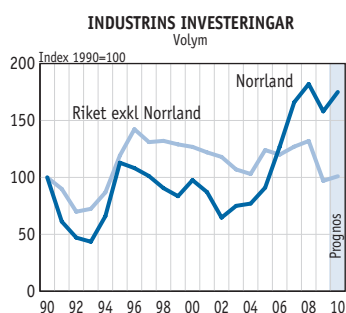
I följd målade de norrländska byggföretagen upp en dystert bild av den närmaste framtiden. Utfallet tycks dock inte ha blivit så dåligt som befarat, sedan förra hösten har konjunkturindex stigit från -5 till +6, vilket dock innebär en fortsatt normalkonjunktur. Byggkonjunkturen är dock splittrad och sträcker sig från -22 i Norrbotten till +29 i Jämtland. Det första halvåret minskade byggandet svagt och efterfrågan ökade svagt. Detta var ändå klart bättre än förväntat, då företagen i höstas räknade med kraftiga minskningar. Innevarande halvår tycks byggandet ha tagit fart, även om säsongsfaktorer spelar en viss roll. Efterfrågan ser också ut att öka under halvåret om än i en något lugnare takt. Orderstocken har därmed byggts på och bedömningen av orderböckerna är nu inte riktigt lika negativa som förra hösten. Utvecklingen av byggandet och efterfrågan har lett till att företagen inte bara har upphört med neddragningarna utan sedan i våras har det skett en omfattande nyrekrytering.

Utnyttjandet av produktionsresurserna har som en följd börjat närma sig en normal nivå. Personalbristen är fortfarande marginell med undantag för tekniska tjänstemän där 42 procent av företagen nu uppger att de har svårt att få tag i personal mot 21 procent i fjol.

Försiktiga prognoser

Den ljusning som har skett sedan förra undersökningen tycks inte vara början på någon kraftigare uppgång. Till våren väntar sig byggföretagen visserligen ingen nedgång, men inte heller någon förstärkning från nuläget. Under första halvåret nästa år tror företagen däremot på en svag produktionsökning trots att det vanligtvis är det svaga halvåret. Även de antagna anbuden väntas öka måttligt. Stocken av pågående arbeten spås dock minska måttligt till våren och samtidigt börjar företagen se över personalstyrkan och räknar med en svag minskning av antalet anställda.

INVESTERINGAR

Återhämtning i norr

I Norrland ser industriinvesteringarna ut att återhämta sig under 2010 efter det branta fallet som inträffade 2009. Uppgången i år beräknas bli 1,5 miljarder kronor eller 10,7 procent. Den nuvarande nivån på 15,8 miljarder ligger 0,6 miljarder under den tidigare högsta nivån från 2008. Det är Gävleborgs och Västerbottens län som uppvisar de största ökningarna i år.

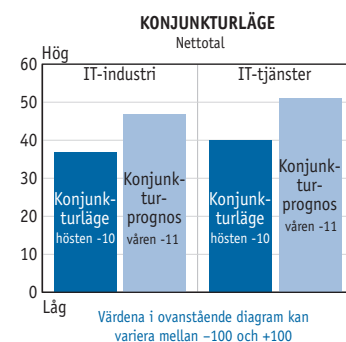
INDUSTRIINVESTERINGAR FÖR NORRLAND MAJ 2010								
Värden i mkr, löpande priser								
	Gävleborgs län	Västerbottens län	Jämtlands län	Västerbottens län	Norrbottens län	Hela Norrland		
						Byggnader	Maskiner	Summa
Trävaruindustri								
2008	328	170	205	189	167	279	780	1 059
2009	226	..	77	272	..	115	780	895
2010 (prognos)	486	137	37	185	32	213	663	877
Massa- och pappersind								
2008	355	1 262	..	..	434	212	2 062	2 275
2009	864	985	..	..	..	235	2 170	2 405
2010 (prognos)	1 476	956	..	..	373	190	2 747	2 937
Verkstadsindustri								
2008	444	295	..	..	401	554	1 552	2 106
2009	156	167	..	..	174	146	839	985
2010 (prognos)	81	198	..	..	168	196	1 490	1 686
Gruvor								
2008	..	..	..	..	..	1 171	6 661	7 832
2009	..	..	..	..	..	805	6 648	7 454
2010 (prognos)	..	..	..	..	..	293	6 828	7 121
Industri och gruvor tot								
2008	2 264	2 805	390	1 907	9 128	2 584	13 910	16 494
2009	2 347	1 879	166	1 754	8 162	1 604	12 704	14 308
2010 (prognos)	3 584	1 674	123	2 900	7 562	1 501	14 342	15 843

IT-FÖRETAGEN I STARK MEDVIND

IT-sektorn i Norrland – bestående av elektronikindustrin, datakonsulter och teleoperatörer – klarade sig förhållandevis bra under den gångna lågkonjunkturen. Förra hösten var läget ganska normalt och utsikterna inför 2010 var riktigt ljusa. Företagen har blivit sannspådda då branschen redan tycks vara på god väg in i en ny högkonjunktur. Konjunkturindex som kan variera mellan -100 och +100, har stigit kraftigt till index +38 under hösten från -5 hösten 2009. Det är nära en högkonjunktur som avgränsas med värdet +40. Läget är ungefär detsamma för datakonsulterna och elektronikindustrin. Utfallet för första halvåret med en hygglig ökning av faktureringen motsvarar väl förväntningarna från förra hösten. Men det är datakonsulterna som står för hela förbättringen. Efter sommaren har uppgången tagit ordentlig fart. Under andra halvåret beräknas faktureringen öka starkt för såväl den industribaserade som tjänstebaserade delen av IT-sektorn, 57 procent av företagen ser en ökad fakturering mot endast 6 procent som räknar med en minskning. Detta tar sig även

uttryck i en kraftig ökning av antalet anställda sedan i våras. Nyanställningarna har ökat dubbelt så snabbt för datakonsulterna som för IT-industrin. För IT-industrin ökar orderingången från hemmamarknaden kraftigt under hösten medan uppgången från exportmarknaden är mer måttlig. Vartannat industriföretag har fortfarande för små orderböcker. Utmärkande för datakonsulterna är nu en hög lönsamhet, 13 procent av företagen anser att lönsamheten är dålig.

Utsikterna för IT-sektorn inför våren är ljusa. Både den industribaserade och tjänstebaserade delen av branschen räknar med en ytterligare förstärkt konjunktur. IT-industrin är dock mer osäker inför framtiden och vågar bara tro på oförändrad produktion nästa halvår. Datakonsulterna däremot är inställda på en fortsatt stark ökning av faktureringen efter årsskiftet. Personalbehovet här är stort, tre av fyra företag planerar att öka personalstyrkan. Här finns dock ett hinder i vägen då redan tre av fyra datakonsulter har brist på branschkompetent personal.

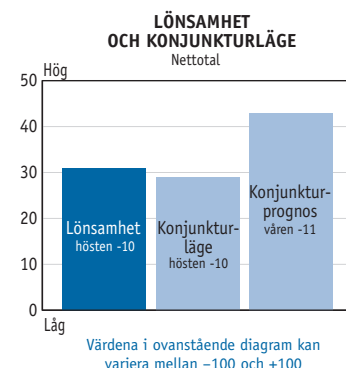
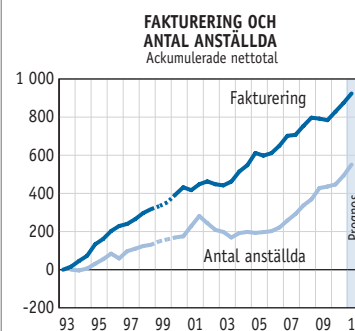
UPPDRAGSVERKSAMHET

FAKTURERINGEN TAR FART

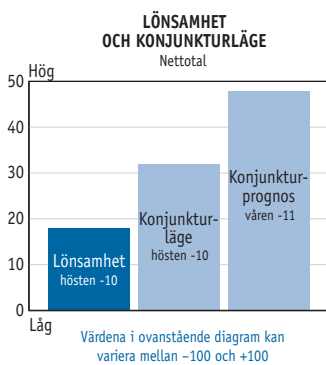
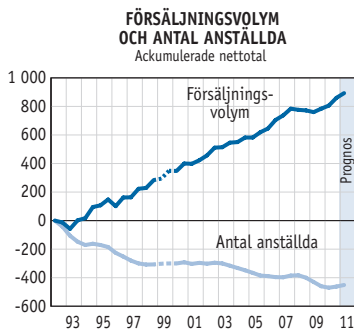
Den globala krisen tycks inte ha drabbat de norrländska konsulterna särskilt hårt – efter att konjunkturindex bottnade i fjol på -12 har det nu stigit till +29. Konjunkturläget kan därmed beskrivas som ett mellanting av normal- och högkonjunktur. Efter att förra hösten ha upplevt en svag minskning i faktureringen för första gången sedan 2003 har uppdragsverksamheten kommit igång på nytt. Första halvåret överträffades prognosen om en mycket kraftig ökning och bedömningen av innevarande halvår tyder på att ökningstakten håller i sig. Den svaga faktureringen i fjol ledde endast till en dämpning i nyrekryteringen och nu när intäkterna tar fart igen gör nyanställningarna detsamma. Sedan i våras har 57 procent av företagen nyanställt mot 10 procent som har dragit ner. Utökningen av personalstyrkan har skett parallellt med en avsevärd förbättring av lönsamheten som nu bedöms som mycket bättre än normalt. I och

med att företagen växer får de allt svårare att hitta rätt personer att anställa och mer än vartannat företag upplever en brist på kvalificerad personal. Efterfrågeläget är ett minskande bekymmer, men det är fortfarande det främsta expansionshindret. Tillgången på arbetskraft är dock ett så gott som jämnstort hinder.

Konsulterna har goda förhoppningar om den närmaste framtiden och till våren väntas en fortsatt kraftig förbättring av konjunkturläget. Det skulle i så fall innebära att branschen närmar sig en högkonjunktur. Företagens förväntningar på faktureringen under första halvåret 2011 är höga, 54 procent väntar sig en ökning mot 4 procent som väntar sig en minskning. Till våren är det dessutom hela 62 procent som räknar med att nyanställa mot endast 4 procent som tror sig behöva dra ner på personal. Trots denna kraftfulla personalökning väntar sig två tredjedelar en fortsatt lönsamhetsförbättring.

UPPGÅNGEN ALLT STARKARE

Den norrländska handeln har fortsatt att förbättras sedan den grunda botten 2008. Efter en måttlig förbättring redan mellan hösten 2008 och hösten 2009 har det nu skett en betydande konjunkturuppgång. Sedan förra hösten har konjunkturindex stigit från -1 till +32 och börjar närma sig en högkonjunktur. I ett regionalt perspektiv är dock konjunkturbedömningarna spridda – från +6 i Västernorrland till urstarka +61 i Jämtland. I övriga norrlandslän ligger bedömningarna någonstans mellan normal- och högkonjunktur.

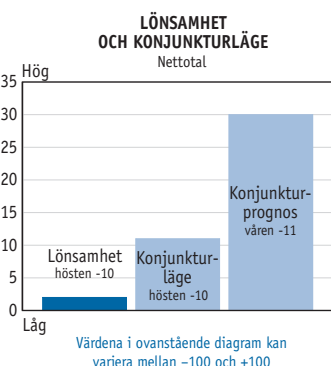
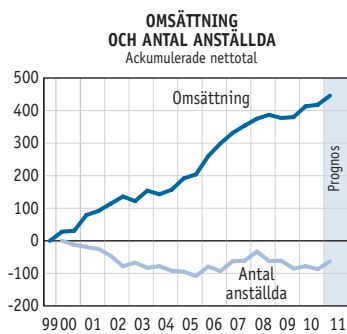
Under första halvåret skedde en relativt kraftig försäljningsökning vilket stämde väl med prognosen från förra hösten. Innevarande halvår ser ökningstakten dessutom ut att tillta rejält och tre av fem företag räknar med ökad försäljning. Denna ökning är delvis en säsongeffekt, men ökningstakten är avsevärt kraftigare än under andra halvåret i fjol. Trots uppgången i fjol var lönsamheten sämre än normalt, men där har nu

skett en betydande förbättring. Fram till i våras drog handelsföretagen ner på personal vilket kan ligga bakom den förbättrade lönsamheten, men sedan i våras har företagen på nytt börjat anställa i en försiktig takt. Bilden av expansionshinder är i stort sett densamma som förra hösten, men andelen som uppger inga hinder har ökat något.

Företagen spår lönsam tillväxt

De norrländska handlarna bedömer framtidsutsikterna som lovande och inga tecken på mättnad syns. En ytterligare konjunkturförstärkning väntas fram till i mars, 38 procent tror på en uppgång och resterande företag spår ett oförändrat läge. Försäljningsökningen ser ut att fortsätta öka kraftigt under första halvåret nästa år, vilket är något anmärkningsvärt med tanke på att det säsongmässigt är det svaga halvåret. Trots planer på fortsatta nyanställningar fram till våren tror företagen på en kraftigt förbättrad lönsamhet.

LJUSARE TIDER OCH BÄTTRE LÖNSAMHET

I fjol kunde noteras en avmattning, dock mycket måttlig, inom turistsektorn i Norrland som orsakades av den allmänna konjunkturedgången. Den försvagningen verkar i år vara helt överstånden och i våras steg omsättningen inom sektorn ganska markant jämfört med föregående halvår. Konjunkturindex beräknades för september 2010 till +11, att jämföra med -6 för september 2009. Båda värdena faller inom ramen för vad som anses vara ett normalt konjunkturläge. Lönsamheten har som ett resultat av de ljusnande tiderna förbättrats något under det senaste året. Omkring en fjärdedel av företagen ansåg att det rådde bra lönsamhet, medan drygt hälften tyckte att nivån var normal.

Konjunktoren under första halvåret 2011 väntas ligga på en klart högre nivå än under hösten innevarande år. Hela 61 procent av företagen tror på en förbättring. Att konjunktoren ser ut att gå in i en allt starkare fas medför också

att förhoppningarna om att lönsamheten blir bättre under 2011 är framträdande. Nästan två tredjedelar av företagen gör denna bedömning. Det bör beaktas att verksamheten i turistsektorn är kraftigt säsongberoende vilket kan påverka bedömningarna.

Det bör noteras att hela 40 procent av turistföretagen ansåg att det rådde brist på branschkompetent personal i september i år. Eftersom en tredjedel av företagen anser att nyrekryteringar kommer att bli aktuella för att klara den högre aktivitetsnivån under början av nästa år kan det inte uteslutas att arbetskraftstillgången kan sätta käppar i hjulet för de planerade utökningarna av verksamheten, trots att endast få företag angett arbetskraftsbrist som det största hindret för expansion. Andelen företag som betraktar tillgången på externt kapital som ett problem har minskat sedan förra hösten och är numera bara dryga 10 procent.

EXPORTEN I NORRLAND

Export- och importuppgifterna på denna sida baserar sig på en regional fördelning av utrikeshandelsstatistiken. Beräkningarna är av schablonmässig karaktär, vilket gör att resultaten skall tolkas med försiktighet. Företagens export fördelas med hjälp av antalet anställda på respektive arbetsställe.

Efter en stark ökning av exporten i Norrland under flera års tid skedde en markant nedgång under 2009 i anslutning till den internationella finanskrisen. Nedgången följde på en ökning av varuexporten 2008 med 6,4 procent, men det var främst en ökning för Norrbotten på 18 procent som då bar upp uppgången. För Gävleborg minskade exporten 2008 för första gången sedan 2002. Mellan 2008 och 2009 rasade varuexporten till Norrland med hela 27 procent i löpande priser. Nedgången förra året var stark för samtliga norrlandslän, med Västerbotten i spetsen där varuexporten halverades. Men även för det tidigare snabbväxande exportlandet Norrbotten

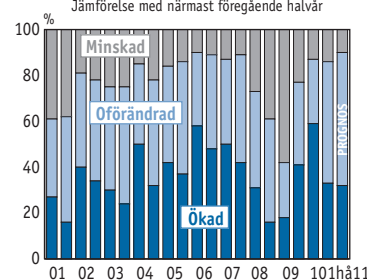
var minskningen mycket stark, med drygt 19 procent.

Nedgången berörde samtliga branscher med undantag för trävaruindustrin som lyckades öka sin export mellan 2008 och 2009 med nära 3 procent. Allra störst var raset för stål och metallverk samt för verkstadsindustrin för vilka cirka en tredjedel av varuexporten föll bort.

Industrins exportorder

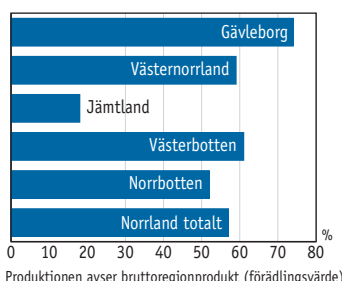
ANDEL FÖRETAG MED ÖKAD, OFÖRÄNDRAD RESP. MINSKAD EXPORTORDERINGÅNG

Jämförelse med närmast föregående halvår

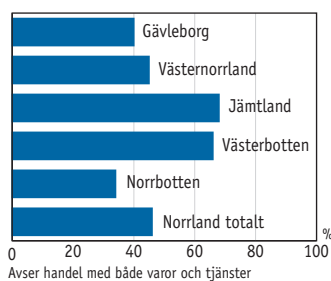

Varuexporten i ett länsperspektiv

EXPORTENS ANDEL AV NÄRINGLIVETS PRODUKTION ÅR 2007

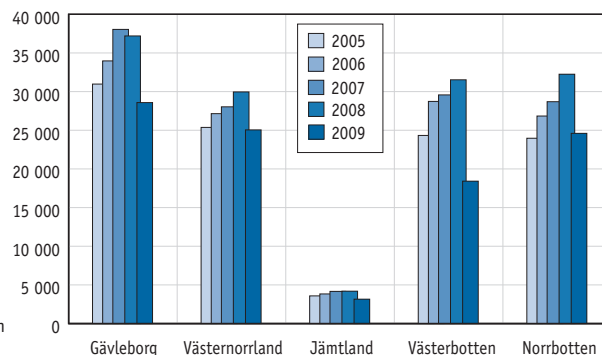

IMPORTENS ANDEL AV EXPORTEN ÅR 2009

VARUEXPONENTS UTVECKLING 2005-2009

Värden i miljoner kronor per län

Importen av konsumtionsvaror är sannolikt underskattad. Konsumtionsvaruimporten redovisas troligen till stor del på partihandelsföretag längre söderut.

Exportstrukturen i Norrland

VARU- OCH TJÄNSTEEXPORTEN FÖRDELAD PÅ LÄN OCH BRANSCH

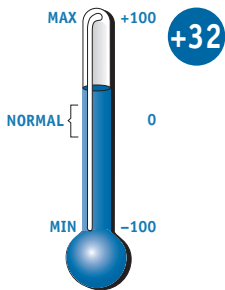
Värden i miljoner kronor 2009

	Gävleborg	Västernorrland	Jämtland	Västerbotten	Norrbottn	Norrland
Mineralutvinning	..*	..*	..*	..*	..*	..*
Livsmedelsindustri	226	91	51	68	275	711
Trävaruindustri	2 107	1 437	946	1 781	1 711	7 982
Massa/pappersindustri	6 722	10 844	16	1 613	4 974	24 169
Kemisk/gummivaruindustri	980	3 296	20	1 906	806	7 009
Stål- och metallindustri	1 364	784	0	584	2 940	5 671
Verkstadsindustri	17 903	7 753	1 279	12 360	2 616	41 910
Övrig industri	475	528	333	773	9 798	11 906
Byggverksamhet	39	168	15	117	65	404
Partihandel	1 163	848	377	3 237	940	6 565
Övrigt	2 359	2 149	792	1 517	2 458	9 275
Totalt	33 337	27 898	3 829	23 955	26 582	115 601

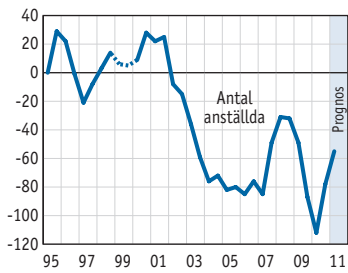
* Branschen har slagits ihop med Övrig industri på grund av sekretess. Källa: SCBs utrikeshandelsstatistik

NÄRINGSLIVET

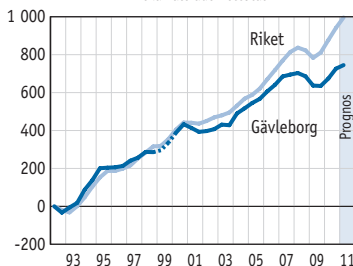

ANTAL ANSTÄLLDA
Ackumulerade netttotal

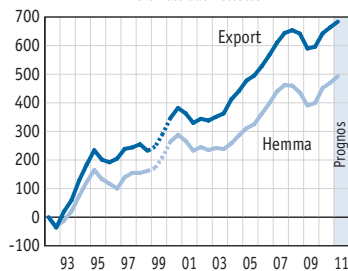

INDUSTRI

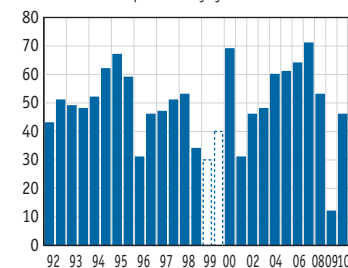
INDUSTRIPRODUKTION
Ackumulerade netttotal

ORDERINGÅNG
Ackumulerade netttotal

KAPACITETSUTNYTTJANDE
Andel företag som angivit fullt kapacitetsutnyttjande i %

BÄSTA KONJUNKTUREN I NORRLAND

Efter den tumultartade utvecklingen för industrin de senaste åren har branschen stått för årets återhämtning, vilket har dragit med sig hela länet. Konjunkturindex för Gävleborg har stigit från -24 till +32, den starkaste konjunkturbedömningen bland norrlandslänen. Dessutom har handeln och konsulterna bidragit till återhämtningen medan byggverksamheten, som stod stark redan i fjol, har lyckats skjuta nedgången på framtiden. Optimismen är fortsatt stor med undantag för byggarna som ser att nedgången är på väg.

Tillverkningsindustri

Gävleborgs industri drabbades hårt av den internationella konjunkturedgången till följd av sitt exportberoende. När återhämtningen nu har inletts ger det istället draghjälp och konjunkturindex har på ett år stigit med 81 enheter till +33. Liksom nedgången är återhämtningen mest framträdande bland de större företagen med sin större exponering mot utlandet. Framförallt är det massa- och pappersindustrin som gör en ljus bedömning medan verkstadsindustrin är mer försiktig. I båda fallen har dock förbättringen varit markant, men verkstadsindustrin återhämtar sig från en djupare svacka. Såväl produktion som efterfrågan inledde året starkt och ökade mycket kraftigt under det första halvåret. Företagen räknar med att hålla uppe produktionstakten under innevarande halvår, men efterfrågeökningen från både export- och hemmamarknaden ser ut att mattas av. En betydande uppbyggnad av orderstocken har skett och den bedöms nu som lagom stor trots att den uppskrivade produktionen betar av order i snabbare takt. Färdigvarulagren börjar dessutom bli för små, vilket tyder på att produktionstakten skulle behöva öka ytterligare. Sedan i våras har systersektorn vänt uppåt och det senaste året har kapacitetsutnyttjandet stigit betydligt. Efterfrågeläget ses detta till trots som den främsta flaskhalsen, men dess betydelse har avtagit.

Företagen väntar sig en fortsatt konjunkturuppåtgång till våren. Produktionsökningarna ser dock ut att mattas av under första halvåret och öka mer i takt med efterfrågan. Ändå väntas ökningarna bli måttliga till ganska kraftiga och nyanställningarna väntas fortsätta.

Byggverksamhet

I fjol förutspådde byggarna en nedgång, men

nulägesbedömningen visar att konjunkturindex har stigit från +24 till +28. Hittills i år har byggandet ökat i ganska rask takt och även orderingen har ökat hyggligt även om första halvåret gick trögt. Stocken av såväl pågående arbete som order har ökat relativt kraftigt och företagen är förhållandevis nöjda med orderböckerna. Även resursutnyttjandet är högt och tillgången på arbetskraft är nu ett lika stort expensionsproblem som efterfrågeläget – en betydande skillnad jämfört med för ett år sedan. Branschen ser på nytt nedgången vid horisonten och räknar med en kraftig konjunkturför-sämring till våren. Byggandet väntas stanna av under det första halvåret som en följd av att antagna anbud samtidigt spås minska väsentligt. Med vikande efterfrågan börjar företagen se över bemanningen och neddragningar är att vänta.

Detaljhandel

Handelskonjunktoren i Gävleborg står för ett betydande konjunkturuomslag sedan förra hösten – konjunkturindex har vänt från -23 till +39 vilket får betraktas som en högkonjunktur. Bland norrlandslänen är det därmed bara den jämtländska detaljhandeln som gör en ljusare nulägesbedömning. Försäljningen ökade kraftigt under första halvåret och ökningstakten verkar hålla i sig även under andra halvåret även med hänsyn tagen till att det är det säsongmässigt starka halvåret. Handlarna har sedan i våras börjat nyanställa och samtidigt har lönsamheten skjutit i höjden och nästan inga av handlarna anser att lönsamheten är svag. Efterfrågeläget är ett avtagande expensionshinder och konjunkturprognosen inför våren lovar gott. Försäljningen väntas fortsätta öka i snabb takt under första halvåret 2011 och fram till våren räknar företagen med en något tilltagande nyrekrytering.

STARK ÅTERHÄMTNING OCH EN OPTIMISTISK HANDEL

I Västerbotten har en betydande återhämtning skett – från fjolårets tangering av en lågkonjunktur till en stabil normalkonjunktur med ett konjunkturindex på +12. Liksom förra året uppvisar dock länet den svagaste konjunktturen i Norrland. Industrin har däremot kommit upp i en normalkonjunktur och inom bygg tycks det värsta vara passerat medan normalkonjunktturen inom handeln har hållit i sig. Prognoserna är försiktiga med undantag för handeln som verkar vädra morgonluft.

Tillverkningsindustri

Liksom på många andra fronter visar industrin på en betydande återhämtning. Konjunkturindex har gått från -60 till +11 på ett år och är den främsta orsaken till återhämtningen i länet. Bedömningen är dock den svagaste bland norrlandsläna, men när det gäller omslaget är det bara i Gävleborg som omslaget har varit kraftigare. Framförallt är det massa- och pappersindustrin som har ryckt upp sig, men även verkstadsindustrin har börjat komma på fötter efter en mycket djup svacka. För industrin som helhet har produktionen och efterfrågan börjat komma igång, men från låga nivåer. I förhållande till produktionsnivån bedöms dock orderstocken som lagom stor, en dramatisk förbättring jämfört med för ett år sedan. Än så länge räcker detta inte till för några nyrekryteringar, men raset i personalstyrkan har sedan i våras stannat av. En indikation på att återhämtningen trots allt har kommit ganska långt är att kapacitetsutnyttjandet har börjat krypa uppåt och 54 procent av företagen uppger nu att de går för fullt. Detta slår i sin tur igenom i expansionshindren där efterfrågans betydelse har fallit även om den fortfarande är den främsta flaskhalsen. Kapacitetsbrist har börjat bli ett problem igen till följd av det kraftigt stigande utnyttjandet inom massa- och pappersindustrin. Prognosen är förhållandevis ljus, men denna gång är det inte massa- och papper som väntas leda uppgången. Där pekar prognosen på ett oförändrat läge, optimismen är dock stor inom verkstadsindustrin och framförallt trävaruindustrin. Produktionen och ordergången väntas fortsätta öka i snabb takt, medan nyanställningar låter vänta på sig.

Byggverksamhet

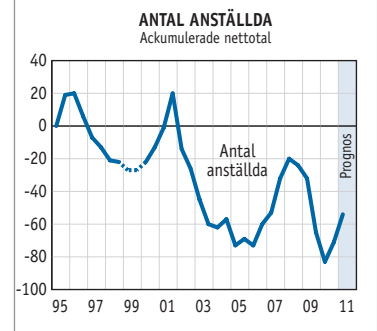
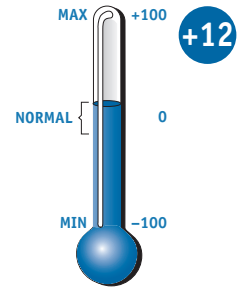
Byggkonjunkturren omges av en stor osäkerhet.

Efter fjolårets botten har visserligen konjunkturindex ryckt upp sig något men ligger ändå bara på -16 som endast med lite god vilja kan tolkas som en normalkonjunktur. Byggandet har vänt uppåt under året, men inflödet av antagna anbud har stannat av under innevarande halvår. Denna kombination har hållit orderstocksomdömet konstant sedan i fjol vilket innebär att en övertygande majoritet av företagen ser stocken som för liten. Sysselsättningsrasen har dock stannat upp och sedan i våras har antalet anställda till och med ökat måttligt. Trots den svaga utvecklingen har efterfrågeläget betydelse som expansionshinder avtagit. Däremot har en viss arbetskraftsbrist uppstått, främst på tjänstemannasidan. Konjunkturprognosen inför våren varslar om en svag nedgång, men sett till första halvåret väntas byggandet stå emot den säsongsmässiga nedgången. Samtidigt ser ordergången ut att kunna öka något.

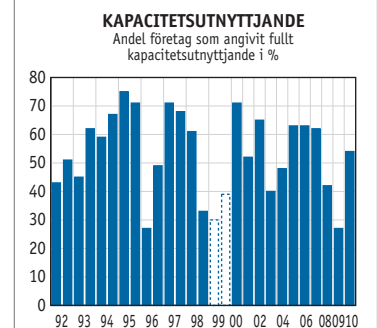
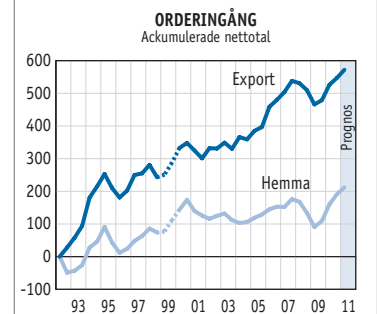
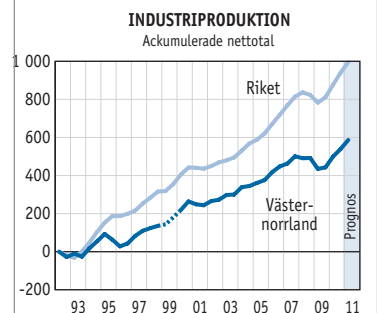
Detaljhandel

Trots stor optimism i fjol har detaljhandeln i Västerbotten bara orkat upp i ett konjunkturindex på +6 mot +1 i fjol. Sett till detaljerna ser det dock ljusare ut och försäljningen har fortsatt att öka i snabb takt hittills under året och personalminskningarna har stannat av. Handlarna ser även klart ljusare på lönsamheten som nu bedöms som normal. Efterfrågeläget är i stort sett det enda expansionshindret, men 39 procent av företagen ser inte några hinder alls. Optimismen är stor – inte ett enda företag spår en försämring till våren och hela 57 procent tror på en konjunkturförstärkning. Företagen räknar även med en fortsatt stark försäljningsutveckling trots att första halvåret normalt sett är svagare än det andra. Antalet anställda väntas vara konstant fram till våren vilket bäddar för en mycket optimistisk lönsamhetsprognos.

NÄRINGSLIVET

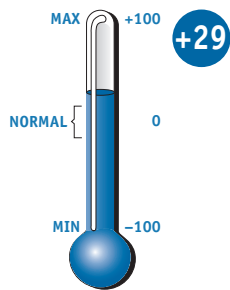

INDUSTRI

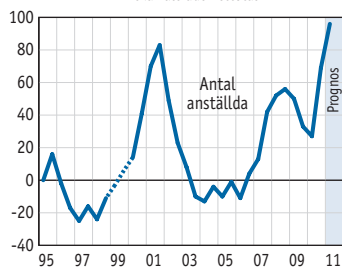

NÄRINGSLIVET

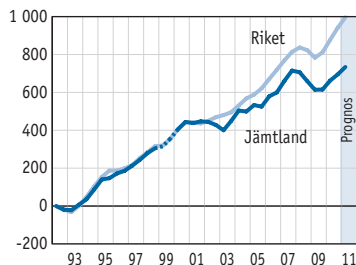

ANTAL ANSTÄLLDA
Ackumulerade netttotal

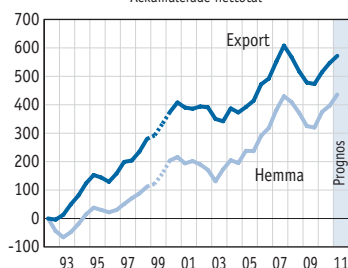

INDUSTRI

INDUSTRIPRODUKTION
Ackumulerade netttotal

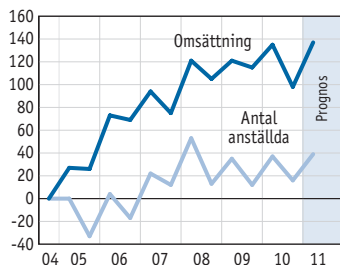

ORDERINGÅNG
Ackumulerade netttotal

TURISM

TURISM
Ackumulerade netttotal

DETALJHANDELN LYFTER KONJUNKTUREN I LÄNET

Tillverkningsindustrin har under 2010 haft en gynnsam utveckling som överträffat förväntningarna för ett år sedan. Farten ökar ytterligare nästa år. Byggkonjunkturen har förbättrats men ljusningen kan vara av mer tillfällig natur och förväntningarna inför 2011 är ganska pessimistiska. Detaljhandeln går väldigt bra och även för turistbranschen bär det stadigt uppåt.

Tillverkningsindustri

För ett år sedan fanns, när läget inte var särskilt gynnsamt, en gryende optimism om utvecklingen under 2010 bland industriföretagen i Jämtland. De förhoppningar man då hade har visat sig uppfyllas med råge. Ordergång och produktion ökade i våras kraftigt jämfört med föregående halvår. Snabbast var produktionsuppgången för verkstadsindustrin och detta är ett mönster som ser ut att hålla i sig även under senare delen av året. Konjunkturindex för verkstäderna förbättrades från hösten 2009 till hösten 2010 från -55 till +25, medan motsvarande noteringar för totala tillverkningsindustrin var -39 och +18. Den höga ordergången har lett till att orderstocksomdömena är mycket mer positiva innevarande höst än ett år tidigare. Kapacitetsutnyttjandet för industrin har stigit. Det var 51 procent av företagen som körde för fullt i september, en mer än dubbelt så stor andel som ett år tidigare. För trävaruindustrin var motsvarande andel 80 procent. Den snabbt ökande aktiviteten har lett till större personalbehov, speciellt märkbart för verkstäderna där hela 74 procent rapporterade att de ökat antalet anställda från våren till hösten 2009. Utsikterna inför kommande halvår präglas av fortsatt optimism. Hälften av företagen räknar med bättre konjunktur och sysselsättningen förväntas fortsätta uppåt i måttlig takt.

Byggverksamhet

Inom byggbranschen var man ganska pessimistisk för ett år sedan och räknade med fortsatt försämring av konjunkturen under början av 2010. Utvecklingen har i viss mån visat sig vara en positiv överraskning. Ordergången steg något i våras och byggandet sjönk inte i den takt som var väntad. Under innevarande höst ser byggandet ut att kunna öka tämligen kraftigt. Konjunkturindex för branschen har för hösten beräknats till +29, kraftigt upp från -24 i september 2009. Det verkar dock som om den ljusa bilden beträffande avslutningen av

innevarande år kan komma att bli en parentes. Spådomarna angående kommande vår andas pessimism och både ordergång och byggande väntas åter falla. Detta innebär också att den på senare tid mycket gynnsamma sysselsättningsutvecklingen kommer att brytas.

Detaljhandel

Detaljhandelskonjunkturen var förhållandevis stark redan i fjol. Försäljningsvolymen steg dessutom i snabb takt under våren 2010, vilket var helt i enlighet med de förutsägelser som gjordes för ett år sedan. Uppgången ser ut att kunna accelerera under senare delen av året. Konjunkturindex har beräknats till +61 för innevarande höst, upp från +32 ett år tidigare. Det innebär att det råder högkonjunktur för detaljhandeln i Jämtland. Även utsikterna för 2011 är ljusa. Flertalet detaljhandelsföretag räknar med att kunna öka försäljningen eller åtminstone hålla den på en oförändrad nivå. Antalet anställda har varit stabilt det senaste halvåret och beräknas stiga svagt nästa halvår. Lönsamheten i branschen ligger på en nivå som kan betraktas som normal. Man räknar inte med några förändringar därvidlag under kommande halvår.

Turism

Turismen är en betydelsefull del av näringslivet i Jämtland. Den drabbades inte lika hårt av den ekonomiska nedgången som en del andra branscher. Utvecklingen i början av innevarande år var klart positiv. Konjunkturindex har för hösten beräknats till +16, vilket är en rejäl uppgång från förra årets notering. Lönsamheten är däremot inte helt tillfredsställande och den har inte förbättrats sedan förra hösten. Det finns en stark tro på fortsatt bra utveckling med stigande omsättning och förbättrad lönsamhet. Hälften av företagen tycker att det är brist på branschkompetent personal och att omkring en fjärdedel tycker att tillgången till externt kapital är ett hinder för fortsatt expansion av verksamheten.

STARK UPPGÅNG MED STOR BREDD

Läget för tillverkningsindustrin har förbättrats kraftigt det senaste året och uppgången är särskilt tydlig för de branscher som hade störst problem i fjol. Den högre produktionen har medfört att kapacitetsutnyttjandet ökat. Det är dock ännu inte på samma nivå som före konjunkturedgången. Byggekongjunkturen har normaliserats men väntas ta bättre fart under kommande vår. För detaljhandeln förbättras situationen ytterligare i rask takt.

Tillverkningsindustri

I början av förra året gick tillverkningsindustrin i Västerbotten in i en djup vågdal som drabbade maskin- och verkstadsbranscherna allra hårdast. Trävaruindustrin klarade sig bättre undan produktionsfallet än övriga branscher. Mot slutet av året ljusnade dock bilden och en återhämtning tog sin början. Den bilden bekräftas nu av utvecklingen under våren 2010. Efterfrågan steg för flertalet branscher ganska rejält. Produktionen steg men inte i riktigt samma höga takt som ökningen av orderingen. Den gynnsamma bilden består under innevarande höst då produktionen fortsätter uppåt i oförminskad takt. Orderingen och produktion för kemiindustrin utvecklades i våras sämre än för övriga branscher. Bilden accentueras under hösten och består kommande vår.

Konjunkturindex för tillverkningsindustrin har för hösten 2010 beräknats till +23, vilket ligger nära genomsnittet för Norrland totalt och det kan jämföras med -32 ett år tidigare. De kraftigaste förbättringarna kan noteras för de branscher som i fjol hade den sämsta utvecklingen. För verkstadsindustrin har index förbättrats från -66 till +24 och för maskinindustrin från -85 till +12. Kapacitetsutnyttjandet för totala industrin har stigit från 32 procent i fjol till 44 procent innevarande höst. Det är dock en bit kvar till nivåerna före det stora produktionsfallet i fjol. Mest påtaglig är ökningen för maskinindustrin.

Den relativt ljusa bilden ser ut att bestå i början av nästa år. Omkring en tredjedel av företagen räknar med högre orderingen medan drygt hälften spår oförändrad efterfrågan. 40 procent räknar med att kunna höja produktionsnivån. Antalet anställda har vänt uppåt efter den tidigare nedgången och stiger både i år och i början av 2011. Det kan noteras att 45 procent av verkstadsföretagen redan i detta

konjunkturskede rapporterat brist på ingenjörer.

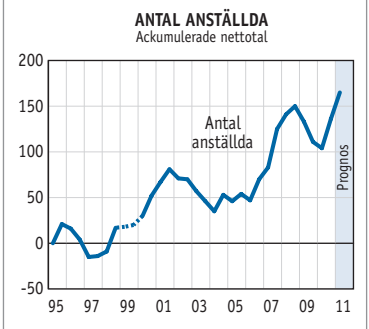
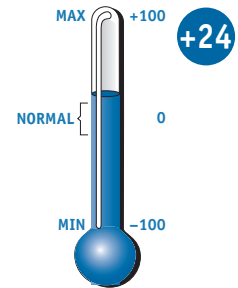
Byggsamhet

I våras utvecklades byggandet i Västerbotten i linje med de ganska pessimistiska förutsägelser som gjordes för ett år sedan. Under andra halvåret i år har dock bilden ljusnat en del. Omkring hälften av byggföretagen har rapporterat högre orderingen under hösten och mer än två tredjedelar har rapporterat ökat byggande. Stocken av pågående arbeten har blivit markant större. Utnyttjandet av produktionsresurserna som var ganska lågt för ett år sedan ligger nu på en i stort sett normal nivå. Konjunkturindex för byggbranschen har för hösten beräknats till +12, som kan jämföras med -6 som var värdet för förra hösten. Bedömningarna inför kommande halvår andas optimism. 44 procent tror på ökat byggande medan knappt hälften av företagen räknar med oförändrad nivå. Sysselsättningen i branschen har ökat det senaste halvåret efter den föregående nedgången. Den väntas i början av 2011 ligga på i stort sett samma nivå som under hösten 2010.

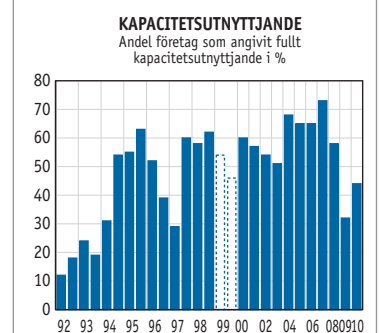
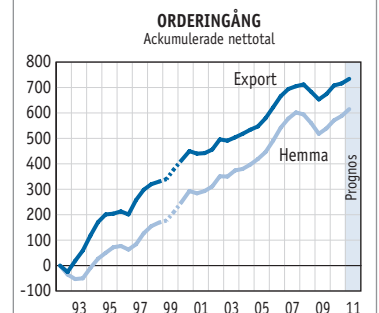
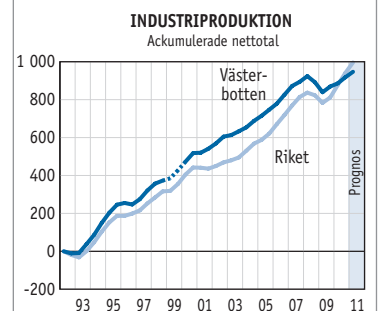
Detaljhandel

Läget ljusnade i fjol efter hand för detaljhandeln i Västerbotten. Under våren 2010 har den positiva bilden förstärkts när omsättningen stigit i rask takt och utvecklingen under hösten har medfört en fortsatt uppgång i nästan oförminskad fart. Konjunkturindex för branschen, som redan i fjol låg på tämligen goda +16, har förbättrats till +31. Lönsamheten var redan i fjol bättre än normalt och den ligger kvar på samma nivå även hösten 2010. Detaljhandlarna räknar med att våren 2011 kommer att bli ännu bättre, med ytterligare höjd omsättning och bättre lönsamhet. Den starka utvecklingen har medfört att en relativt stor andel har nyanställt personal under året och den fortsatta expansionen nödvändiggör ytterligare utökningar av personalstyrkan.

NÄRINGSLEVET

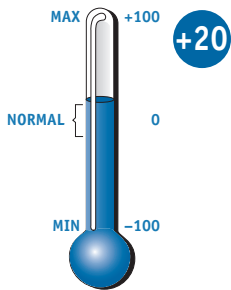

INDUSTRI

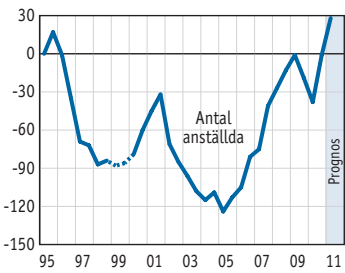

NÄRINGSLIVET

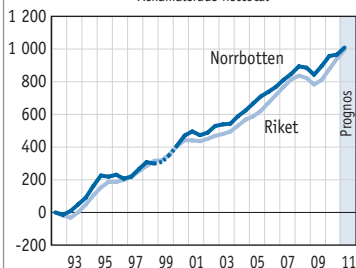

ANTAL ANSTÄLLDA
Ackumulerade netttotal

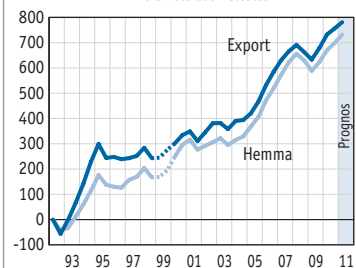

INDUSTRI

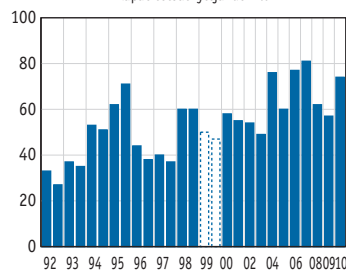
INDUSTRIPRODUKTION
Ackumulerade netttotal

ORDERINGÅNG
Ackumulerade netttotal

KAPACITETSUTNYTTJANDE
Andel företag som angivit fullt kapacitetsutnyttjande i %

STOR OPTIMISM INFÖR VÅREN

Läget för den norrbottniska industrin har förbättrats en hel del det senaste året. Trävaruindustrin inledde uppgången redan i fjol och under 2010 har övriga branscher följt efter. Industrikonjunkturen är den näst bästa i Norrland. Bygget har haft en svag inledning på året men det finns tecken på viss ljusning. Detaljhandelskonjunkturen har förbättrats avsevärt sedan i fjol men är ännu inte riktigt lika stark som i övriga Norrland.

Tillverkningsindustri

Konjunkturen för den norrbottniska industrin visade förra hösten klara tecken på att återhämta sig från den tidigare nedgångsfasen. Det var trävaruindustrin, som normalt ligger långt fram i konjunkturförloppet, som visade de tydligaste tecknen på en uppgång. Även övriga branscher såg positivt på framtiden. Utfallet hittills under 2010 bekräftar denna utveckling. Orderingen steg markant under början av året och den drog med sig produktionen till betydligt högre nivåer än under andra halvåret 2009. För industrin totalt rapporterade 68 procent av företagen stigande produktion och för verkstäderna var motsvarande andel 60 procent. Den positiva utvecklingen ser ut att fortsätta även under andra halvåret, även om ökningstakten bromsas upp. Trävarubranschen verkar redan ha kommit upp till en nivå där ordergång och produktion planar ut, åtminstone tillfälligt.

Konjunkturindex för industrin, som förra hösten uppmättes till -5, har för innevarande höst beräknats till +31. För verkstäderna är motsvarande noteringar -25 respektive +45 vilket är en remarkabel förbättring. Orderstocksomdömena har förbättrats sedan i fjol, medan bedömningen av färdigvarulagren är oförändrad. Kapacitetsutnyttjandet för totala industrin har ökat till 74 procent. För trävaruindustrin har det däremot sjunkit något men ligger fortfarande på 70 procent. Den högre industriproduktionen har också slagit igenom på sysselsättningen. Omkring hälften av företagen ökade antalet anställda från i våras till innevarande höst.

Det ser också bra ut inför kommande vår. Orderingen fortsätter uppåt och produktionen ökar farten ytterligare. Detta gäller även trävaruindustrin där det framför allt är hemmamarknaden som stärks. De högre produktionsnivåerna medför att antalet anställda fortsätter uppåt, dock i långsammare takt än det senaste året.

Byggverksamhet

Den svaga byggkonjunkturen i Norrbotten förbättrades inte nämnvärt under första halvåret i år. Bygget låg kvar på samma nivå som ett halvår tidigare medan orderingen ökade svagt. Orderstocksomdömen var fortfarande mycket negativa. 47 procent tyckte att orderstocken var för liten medan endast ett fåtal företag ansåg att den var förhållandevis stor. Kapacitetsutnyttjandet är fortfarande lågt. 44 procent av företagen angav för litet utnyttjande av produktionsresurserna medan endast 9 procent ansåg att det var stort. Konjunkturindex för hösten har beräknats till -22 vilket är den sämsta noteringen bland Norrlandslänen. Det förefaller dock finnas vissa förhoppningar att bilden kommer att ljusna något under början av nästa år. Två företag av fem tror på en förbättrad konjunktur, medan hälften räknar med oförändrat läge. Orderingen stiger och det drar med sig ett ökat byggande och högre sysselsättning.

Detaljhandel

Detaljhandeln i Norrbotten hade inga lysande tider i fjol och det besvärliga läget varade även under våren 2010. Under andra halvåret i år verkar det dock som om det har börjat lossna. Försäljningsvolymen ser ut att öka en hel del. Mer än 60 procent av detaljhandelsföretagen räknar med högre försäljning. Konjunkturindex, som i fjol låg på -26, har för hösten uppmätts till +22. Detta är alltså en avsevärd förbättring, även om detaljhandelskonjunkturen i Norrbotten ännu inte har tagit samma fart som i flertalet norrlandslän. Lönsamheten i branschen har undergått en klar förbättring sedan förra hösten. Den samlade bedömningen är också att det goda konjunkturläget kommer att stå sig även under nästa halvår, med en försäljning som stiger i måttlig takt och med förbättrad lönsamhet.

Branschstrukturen

BRANSCHÖVERSIKT FÖR NORRLAND MED KONJUNKTURINDEX HÖSTEN 2010

	Gävleborg			Västernorrland			Jämtland			Västerbotten			Norrbotten			Norrland		
	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾
Utvinning av mineraler	0,2	4,2	..	0,1	2,1	..	0,2	4,5	..	0,6	13,4	..	3,3	75,7	..	4,4	0,9	..
Tillverkningsindustri, tot	23,0	31,3	33	15,3	20,8	11	5,6	7,6	18	16,9	22,9	23	12,8	17,4	31	73,6	15,7	25
- Trävaruindustri	2,5	29,7	1	1,1	13,1	33	0,9	10,7	14	2,4	28,9	-5	1,5	17,6	60	8,4	1,8	18
- - Sågverksindustri	1,0	22,5	..	0,7	17,4	..	0,5	12,3	..	1,3	30,9	..	0,7	16,9	..	4,3	0,9	11
- Massa- och pappersindustri	2,4	31,9	55	3,3	44,4	16	0,0	0,4	..	0,3	4,7	..	1,4	18,6	..	7,5	1,6	43
- Kemisk industri	0,5	11,3	..	1,6	36,4	..	0,2	3,5	..	1,6	36,2	25	0,5	12,5	..	4,3	0,9	25
- Stål- och metallverk	5,6	59,2	..	0,9	9,8	..	0,0	0,0	..	1,0	10,7	..	1,9	20,2	..	9,4	2,0	17
- Verkstadsindustri	9,6	28,5	14	6,5	19,5	5	2,7	8,2	25	9,3	27,7	24	5,4	16,0	45	33,5	7,2	19
- - Maskinindustri	2,6	24,1	-11	3,3	31,2	..	1,1	9,9	..	3,1	29,0	12	0,6	5,9	..	10,7	2,3	7
- Övrig industri	2,5	24,2	..	1,8	17,6	..	1,7	16,6	..	2,3	21,5	..	2,1	20,1	..	10,5	2,2	..
Byggsamhet	8,5	25,0	28	6,8	20,0	-16	3,3	9,8	29	7,2	21,0	12	8,2	24,2	-22	34,1	7,3	6
Detaljhandel ⁵⁾	3,6	23,9	39	3,5	23,1	6	1,6	10,4	61	3,3	21,9	31	3,2	20,8	22	15,2	3,2	32
Uppdragsverksamhet	10,7	24,5	..	9,3	21,3	..	5,3	12,1	..	9,1	21,0	..	9,2	21,1	..	43,5	9,3	29
IT-verksamhet	3,1	25,6	..	3,0	25,0	..	1,1	8,7	..	2,5	20,7	..	2,4	20,0	..	12,1	2,6	40
Övriga tjänstenärings	66,1	22,2	..	60,8	20,4	..	35,5	11,9	..	70,0	23,5	..	65,2	21,9	..	297,6	63,5	..
Totalt för resp. region	112,1	23,9	32	95,8	20,4	12	51,4	11,0	29	107,1	22,9	24	101,9	21,8	20	468,3	100,0	24

¹⁾ Tusental ²⁾ Länets andel av Norrland ³⁾ Avser konjunkturläget hösten 2010 ⁴⁾ Andel av näringslivet totalt i Norrland ⁵⁾ Exkl. livsmedelshandel

Undersökningsmetodik

Konjunkturutvecklingen i en region är givetvis intimt sammanlänkad med den totala ekonomiska utvecklingen i landet. Trots det kan det finnas så stora skillnader i näringslivsstruktur att konjunkturutvecklingen i landet inte alltid kan ligga till grund för en bedömning av utvecklingen i regionen.

Skillnader i näringslivsstruktur kan bestå av olikheter avseende t.ex. branschstruktur, exportintensitet och graden av legotillverkning hos företagen. Vid konjunkturanalys är det av speciellt intresse att se på branschstatistiken grupperad efter slutanvändning. En sådan gruppering till sektorer underlättar en analys av utvecklingen över tiden.

I Norrlandslänen ligger t.ex. gruvornas, skogsindustrins samt järn- och stålindustrins andel av industrins totala förädlingsvärde på 47 %, jämfört med 18 % i riket. Detta förhållande i kombination med exportintensiteten hos företagen inom råvaruindustrierna leder till att en konjunkturuppgång i Norrland bör ligga före en konjunkturuppgång i landet. Förklaringen till detta är att råvaruindustrier tenderar att leda utvecklingen i en internationell konjunkturuppgång.

Andra faktorer som t.ex. grader av legotillverkning i olika branscher påverkar givetvis också situationen. För att få bättre information om regionens utveckling är regionala konjunkturundersökningar ett alternativ.

Undersökningens uppläggning

Konjunkturbarometern för Norrland omfattar fem huvudbranscher: Tillverkningsindustri, byggnadsindustri, detaljhandel, uppdragsverksamhet och IT-branschen. Dessutom belyses turistnäringen genom indikatorer för hotellverksamhet och biluthyrning. Undersökningen baseras på ett urval företag i Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län och är en postenkät som omfattar totalt ca 900 företag i hela Norrland.

För tillverkningsindustrin är urvalet stratifierat på bransch och storlek (antal anställda). Urvalet är så konstruerat att god täckning fås ned till storleksgruppen med minst 10 anställda. Detta görs för att kunna särredovisa små och medelstora företag. Företag med mer än 100 anställda totalundersöks. I undersökningen ingår för Norrland totalt drygt 500 industriföretag.

För näringsgrenarna byggnadsindustri och detaljhandel baseras konjunkturbarometern på ett urval av 25 företag per län i vardera branschen, och för uppdragsverksamhet, IT-verksamhet och turism ett urval av 40, 55 resp 35 företag i Norrland som helhet.

Urvalsramen utgörs av SCB:s Företagsdatabas (FDB). Företagen tillfrågas via en enkät, där företagsledningen ombeds besvara ett antal frågor avseende den ekonomiska utvecklingen för innevarande och kommande halvår. För varje fråga finns i regel tre svarsalternativ: större/oförändrad/mindre.

Vid bearbetning av resultaten vägs svaren med ett storleksmått (förädlingsvärde alternativt antal anställda), så att de större företagen väger tyngre än de mindre. Resultaten presenteras som s.k. netttotal. Netttotalen utgörs av saldotal mellan de företag som uppgivit positiv respektive negativ utveckling eller omdöme. Materialinsamling, statistisk bearbetning och analys görs av SCB.

Andel svarande bland tillfrågade företag uppgår till drygt 90 % för företag med över 100 anställda. För företag med mindre än 100 anställda är svarsfrekvensen drygt 80 %.

Om Konjunkturindex för Norrland

Syftet med en konjunkturindex är att ge ett sammanfattande mått på konjunkturen, dvs. det ekonomiska läget, i en bransch eller region vid en viss tidpunkt. Konjunkturindexen för en region är en sammanvägning av det aktuella konjunkturläget för de olika branscher som ingår och undersöks i en region.

Konjunkturläget för varje bransch är i sin tur grundat på företagens egna bedömningar av konjunkturen, bra/normal/dålig, vid en viss tidpunkt. Konjunkturindex, baserat på s.k. netttotal, har en möjlig variationsbredd från -100 till index +100. Värdet 0 med en toleransgräns på ca ±15 enheter anger läget för en s.k. normalkonjunktur. -100 anger en nattsvar lågkonjunktur och +100, vilket anger att 100 % av företagen givit omdömet "bra" om konjunkturen, står för en överhettad högkonjunktur. Gränserna för låg- och högkonjunktur har schablonmässigt satts till index ca -40 respektive +40.

Topplån för företag

Norrlandsfondens uppdrag är att vara en möjliggörare. Varje år lånar vi ut cirka 250 miljoner kronor till nyetablering, utveckling och expansion i det norrländska näringslivet. För tillfället har vi ca 350 kunder som förverkligar sina utvecklingsplaner.

Bra affärsidéer behöver god finansiering. Vår uppgift är att främja utvecklingen i norrländska företag genom att ställa upp med flexibla topplån när banken inte kan gå hela vägen. Vi kan också stå för avgörande garantier och borgensåtaganden.

Sedan Norrlandsfonden grundades 1961 har vi lånat ut cirka fem miljarder kronor. De har i sin tur genererat investeringar för 16 miljarder. Vi är stolta över att bidra till att hela Norrland växer och blir ännu starkare.

Luleå Box 56, 971 03 Luleå
tel 0920-24 42 50, fax 0920-24 42 69
Sundsvall Storgatan 31, 852 30 Sundsvall
tel 0920-24 42 50, fax 060-12 31 03
E-post info@norrlandsfonden.se
Hemsida www.norrlandsfonden.se